

Helsingin yliopiston konsistorin pöytäkirjat 1927

9.2.27

Konsistorille jättämässään kirjelmässä oli Oy Weilin & Göös Ab ehdottanut, että tavalliseen almanakkaan, josta puuttuu joukko nykyään käytännössä olevia ristimänimiä, otettaisiin uusia, niin että koko ristimänimistö uudistettaisiin. Kun tämän johdosta ryhdyttiin keskusteluun, ehdotettiin toisaalta, että asetettaisiin asiaa käsittelemään komitea, toisaalta taas pidettiin tällaista toimenpidettä tarpeettomana, koska nimistö toistakymmentä vuotta sitten uudistettiin. Äänestettäessä näiden kantojen välillä voitti komiteaa puoltava 7:llä äänellä 5:tä vastaan, minkä jälkeen Konsistori komitean jäseniksi valitsi prof. K. Tallqvistin ja dos. A. H. Malinin.

23.2.27

Prof. Ramsayn ehdotuksesta valittiin prof. K. F. Sundman olemaan jäsenenä komiteassa, joka tarkistaa almanakkanimistön kokoonpanoa.

30.3.27

Sen komitean puolesta, jonka Konsistori on asettanut tarkastamaan almanakan nimistöä, ilmoitti prof. K. Tallqvist, että komitea vasta ensi vuonna voi saada työnsä valmiiksi, joten v:n 1928 almanakan nimistöön nähden ei tule tehtäväksi muutoksia.

21.12.27

Herra Rehtori ilmoitti, että se komitea, jonka Konsistori oli asettanut tarkastamaan almanakan

ristimänimiluetteloa, oli saanut työnsä valmiiksi. Asiasta keskusteltua päätti Konsistori, että sittenkuin Konsistorin eri jäsenet olivat saaneet tilaisuuden tutustua ehdotukseen ja sen johdosta tehdä mahdollisia muistutuksiaan, ehdotuksen lopullinen tarkastus annettaisiin kanslialle, lisättynä komitean jäsenillä ja professori Hjeltillä.

Muutokset suomenkielisessä almanakassa:

(vanhat nimet > uudet nimet)

Muutosta ei ole listassa, jos vain saman nimen kirjoitusasua on hieman muutettu.

- 2.1. Aapeli, Set > Aapeli
- 3.1. Eenokki > Elmo
- 6.1. (ei nimeä) > Harri
- 7.1. Aukusti > Aukusti, Augusta
- 8.1. Gunnar > Ilmo
- 9.1. Veikko, Bror > Veli, Veikko
- 10.1. Sigurd > Nyirikki
- 11.1. Osvald > Kari
- 14.1. Feeliks > Sakari
- 17.1. Anton > Anttoni
- 19.1. Heikki > Henriikki, Heikki
- 20.1. Fabian > Keijo
- 22.1. Friidolf > Tiera
- 23.1. Meri > Eine
- 24.1. Jarl > Mies
- 25.1. Paavali > Paavo, Paula
- 26.1. Polykarpus > Aarno
- 28.1. Kaarlo > Kaarle
- 29.1. Valter > Valtteri
- 30.1. Gunilla > Hillervo

- 1.2. Bertta > Heloisa
- 2.2. (ei nimeä) > Aamu
- 3.2. Huugo > Utria
- 4.2. Ansgarius > Armi
- 5.2. Agda > Juhana Ludvig
- 6.2. Dorotea > Terhikki

Ändringar in den svenskspråkiga almanackan:

(gamla namn > nya namn)

- 6.1 (inget namn) > Harry
- 7.1 August > August, Augusta
- 9.1 Bror, Veikko > Bror
- 14.1 Felix > Zacharias
- 15.1 Siviä > Doris
- 16.1 Ilmari > Gudmund
- 19.1 Henrik > Henrik, Henrika
- 23.1 Meri > Ingegerd
- 25.1 Paul > Paul, Paulina
- 26.1 Polykarpus > Arnold, Arno
- 27.1 Viljo > Folke
- 30.1 Gunilla > Gunilla, Gunnel

- 2.2 (inget namn) > Disa
- 4.2 Ansgarius > Agda
- 5.2 Agda > Johan Ludvig
- 6.2 Dorotea > Dorotea, Dora

Muutokset suomenkielisessä almanakassa (jatk.):

- 7.2. Rikhard > Riku
 9.2. Naima > Naimi
 11.2. Eufrosyne > Talvikki
 13.2. Sulo > Altti
 14.2. Valentin > Voitto
 15.2. Sipri > Sipri, Sipi
 16.2. Julia > Julius, Julia
 17.2. Väinö > Väinö, Väinämö
 18.2. Tyyra > Kaino
 19.2. Kauppo, Fritjof > Kauppo
 20.2. Hulda > Helinä
 21.2. Keijo, Alf > Keijo
 23.2. Tertullianus > Tero
 24.2. Mattias > Matti
 25.2. Viktoria > Suometar
- 2.3. Fanny > Kanerva
 3.3. Kauko > Kaukomieli, Kauko
 4.3. Adrian > Arijoutsu
 5.3. Laila > Laila, Leila
 6.3. Ruudolf > Tarmo
 7.3. Perpetua > Taru
 9.3. Edvin > Auvo
 12.3. Gregorius > Reko
 13.3. Ernesti > Hirvo
 16.3. Herbert > Ilkka
 17.3. Kerttu > Kerttuli, Kerttu
 18.3. Edvard > Eetu
 20.3. Jaakkima > Suonio
 24.3. Gabriel > Kaapo
 25.3. (ei nimeä) > Raita
 26.3. Immanuel > Immanuel, Manu
 29.3. Jonas > Joonas, Jouni

Ändringar in den svenskspråkiga almanackan (forts.):

- 8.2. Laina > Rigmor
 10.2. Elin > Elin, Elna
 11.2. Eufrosyne > Isa
 13.2. Sulo > Algot
 16.2. Julia > Julius, Julia
 19.2. Fritjof, Kauppo > Fritjof
 21.2. Alf, Keijo > Alf
 22.2. Tuulikki > Hildur
 23.2. Tertullianus > Bjarne
 24.2. Matias > Mattias, Mats
 25.2. Victoria > Signild
- 3.3. Kauko > Torbjörn
 4.3. Adrian > Atle
 5.3. Laila > Leila
 6.3. Rudolf > Rudolf, Rolf
 7.3. Perpetua > Gudrun
 11.3. Kalervo > Torgny
 12.3. Gregorius > Gregorius, Greger
 19.3. Josef, Josefina
 21.3. Bengt > Bengt, Bengta
 22.3. Viktor > Viktor, Viktoria
 24.3. Gabriel > Gabriel, Gabriella
 25.3. (inget namn) > Gunvor
 26.3. Immanuel > Emanuel
 27.3. Soini > Torvald
 28.3. Armas > Sune
 30.3. Usko > Kurt

Muutokset suomenkielisessä almanakassa (jatk.):

- 31.3. Irma > Irma, Irmeli
- 1.4. Haarald > Harras
 3.4. Ferdinand > Sampo
 4.4. Ambrosius > Ukko
 6.4. Vilho > Vilho, Vilhelmiina
 7.4. Allan > Arpia
 9.4. Otto > Eljas
 10.4. Hesekiel > Rautia
 12.4. Julius > Eira
 13.4. Tellervo, Etel > Tellervo
 14.4. Tiburtius > Vorna
 15.4. Linda > Tuomi, Tuomikki
 17.4. Elias > Otto
 18.4. Valdemar > Valto
 19.4. Bernhard > Solmu
 20.4. Amalia > Lauha
 21.4. Anselmi > Anssi
 23.4. Yrjö > Yrjö, Jyrki
 24.4. Albert > Pertti
 25.4. Markus > Markku
 26.4. Teresia > Terttu
 27.4. Engelbrekt > Anto
 28.4. Tuure > Armo
 29.4. Tyko > Tornia
 30.4. Mirjam > Mirjami, Mirja
- 2.5. Atanasius > Vuokko
 3.5. (ei nimeä) > Outi
 4.5. Roosa > Laimi
 5.5. Jenny > Mainikki
 6.5. Sigismund > Ylermi
 8.5. Aake > Heino

Ändringar in den svenskspråkiga almanackan (forts.):

- 31.3 Irma > Irma, Irmelin
- 2.4 Pellervo > Vidar
 4.4 Ambrosius > Odin
 6.4 Vilhelm > Vilhelm, Vilhelmina
 8.4 Suoma > Rea
 9.4 Otto > Elias
 10.4 Hesekiel > Frejvid
 12.4 Julius > Eira
 13.4 Etel, Tellervo > Etel
 14.4 Tiburtius > Ruben
 16.4 Jalo > Helmer
 17.4 Elias > Otto
 18.4 Valdemar > Valdemar, Volmar
 19.4 Bernhard > Bernhard, Bernt
 23.4 Georg > Georg, Göran
 26.4 Terese > Teresia
- 2.5 Atanasius > Viva
 3.5 (inget namn) > Aslög
 6.5 Sigismund > Frej, Freja

Muutokset suomenkielisessä almanakassa (jatk.):

- 10.5. Aino > Aino, Ainamo
 11.5. Osmo > Lotta
 12.5. Lotta > Juhana Vilhelm
 13.5. Floora > Floora, Kukka
 14.5. Eedit > Kotivalo
 15.5. Sofia > Sohvi
 17.5. Rebekka > Maila
 18.5. Erkki > Erkki, Eero
 19.5. Emilia > Eemeli, Milja
 20.5. Karoliina > Lilja, Lilli
 21.5. Konstantinus > Kostia, Kosti
 22.5. Hemminki > Hemminki, Hemmo
 23.5. Lyyli > Lyyti, Lyyli
 24.5. Alarik > Touko
 26.5. Vilhelmiina > Panu
 27.5. Ingeborg > Ritva
 30.5. Basilius > Osmo
- 1.6. Nikodemus > Teemu
 3.6. Viola > Orvokki
 5.6. Bonifacius > Sulevi
 6.6. Kustaa > Kustaa, Kyösti
 7.6. Roobert > Roope
 9.6. Ensio > Ensio, Ensi
 10.6. Svante > Seppo
 11.6. Impi, Hjördis > Impi, Immi
 13.6. Eedla > Raili
 14.6. Eelis > Uuras
 16.6. Justina > Salama
 22.6. Paulina > Kielo
 23.6. Aadolf > Aatto, Aatu
 25.6. Uuno > Ahvo
 26.6. Jeremias > Rauno

Ändringar in den svenskspråkiga almanackan (forts.):

- 9.5 Timoteus > Rainer
 10.5 Aina > Aina, Aino
 11.5 Osmo > Charlotta
 12.5 Charlotta > Johan Vilhelm
 17.5 Rebecka > Hagar
 18.5 Erik > Erik, Erika
 19.5 Emilia > Emil, Emilia
 20.5 Karolina > Lilli
 26.5 Vilhelmina > Viking
 29.5 Oiva > Orvar
 30.5 Basilius > Rurik
 31.5 Helga > Helge, Helga
- 1.6 Nikodemus > Rabbe
 4.6 Toivo > Selim
 5.6 Bonifacius > Stig
 6.6 Gustaf > Gustav, Gustava
 11.6 Hjördis, Impi > Hjördis
 14.6 Elis > Tord
 15.6 Vieno > Mona, Monika
 16.6 Justina > Eugen
 17.6 Urho > Germund
 18.6 Tapio > Hjalte
 19.6 Sigrid > Sigrid, Siri
 20.6 Into > Inge, Inga
 21.6 Ahti > Ingmar
 22.6 Paulina > Olivia
 26.6 Jeremias > Balder

Muutokset suomenkielisessä almanakassa (jatk.):

- 27.6. Elviira > Elvi
 29.6. Pietari > Pietari, Pekka
 30.6. Päiviö > Päiviö, Päivikki
- 2.7. Linnea > Vanamo
 4.7. Ulriikka > Ulla
 5.7. Unto > Untamo, Unto
 6.7. Esaias > Esa
 10.7. Saima > Saima, Saimi
 11.7. Eleonoora > Elli
 13.7. Joel > Oras
 14.7. Aliisa > Hely
 17.7. Ossian > Ossi
 18.7. Freedrik > Rieti, Riika
 19.7. Saara > Saara, Salli
 20.7. Margareeta > Marketta, Reeta
 22.7. Magdaleena > Matleena, Leena
 23.7. Olga > Oili
 28.7. Haakon > Atso
 29.7. Olavi > Olavi, Uolevi
 30.7. Eriikka > Asta
- 1.8. Maire, Gerda > Maire
 2.8. Holger > Kimmo
 3.8. Maria > Maria, Meeri
 5.8. Salme, Gurli > Salme
 6.8. Sikstus > Toimi
 8.8. Sylvia > Sylvi
 9.8. Natalia > Oma
 11.8. Susanna > Sanna
 13.8. Alfonso > Okko
 14.8. Svea > Onerva
 15.8. Marjatta > Marjatta, Marja

Ändringar in den svenskspråkiga almanackan (forts.):

- 27.6. Elvira > Elvira, Elvi
 29.6. Peter > Peter, Pär
 30.6. Päiviö > Leif
- 3.7. Arvo > Egil
 4.7. Ulrika > Ulrik, Ulla
 5.7. Unto > Ulv
 6.7. Esaias > Halvar
 8.7. Tor > Tor, Tora
 9.7. Ilta > Nanna
 11.7. Eleonora > Eleonora, Elli
 15.7. Ragnhild > Ragnhild, Ragni
 18.7. Fredrik > Fredrik, Fredrika
 19.7. Sara > Sara, Sally
 20.7. Margareta > Margareta, Greta
 22.7. Magdalena > Magdalena, Malin
 24.7. Kristina > Kristina, Kerstin
 29.7. Olof > Olof, Elof
 30.7. Erika > Asta
- 1.8. Gerda, Maire > Gerda
 3.8. Maria > Maria, Meri
 5.8. Gurli, Salme > Gurli
 6.8. Sixtus > Sixten
 7.8. Lahja > Yrsa
 15.8. Marjatta > Marita

Muutokset suomenkielisessä almanakassa (jatk.):

- 16.8. Brynolf > Aulis
 19.8. Maunu > Mauno
 21.8. Sulho, Sven > Sulo
 22.8. Iivari > Iivari, Iivo
 23.8. Signe > Varma
 24.8. Pärttyli > Pärttyli, Perttu
 26.8. Ilma > Ilma, Ilmi
 27.8. Rolf > Pohto
 28.8. Augustinus > Tauno
 30.8. Eemil > Immo
- 1.9. Gottfrid > Alku
 2.9. Toora > Sinikka
 3.9. Serafiina > Soilikki
 6.9. Sakari > Asko
 7.9. Regina > Inari
 8.9. Taimi, Göta > Taimi
 9.9. Eevert > Isto
 10.9. Kaleva > Kalevi
 11.9. Aleksanteri > Santeri, Sandra
 12.9. Dagny > Valma
 15.9. Runo > Siro
 16.9. Mielikki > Hellevi
 17.9. Elisabet > Liisa
 19.9. Fredriikka > Viena
 20.9. Augusta > Varpu
 21.9. Matteus > Kaipia
 23.9. Tekla > Mielikki
 24.9. Alvar > Jurva
 26.9. Cyprianus > Lappi
 27.9. Kaino > Vesa
 28.9. Lennart > Lippo
 29.9. Mikael > Mikael, Mikko

Ändringar in den svenskspråkiga almanackan (forts.):

- 18.8 Lemmitty > Bo
 19.8 Magnus > Magnus, Måns
 21.8 Sven, Sulho > Sven
 26.8 Ilma > Märta
 27.8 Rolf > Ralf
 28.8 Augustinus > Hilding
 30.8 Emil > Trygve
- 2.9 Tora > Synnöve
 3.9 Serafina > Solveig
 5.9 Mainio > Ragnvald
 6.9 Zakarias > Felix
 8.9 Göta, Taimi > Göte, Göta
 10.9 Kaleva > Östen
 11.9 Alexander > Alexander, Alexandra
 13.9 Jorma > Natanael
 15.9 Runar > Runar, Runa
 16.9 Mielikki > Hillevi
 17.9 Elisabet > Elisabet, Lisa
 18.9 Tyyne > Hildegard
 19.9 Fredrika > Torborg
 20.9 Augusta > Erna
 21.9 Matteus > Torolf
 22.9 Maurits > Mauritz, Moritz
 25.9 Kullervo > Sigvard
 26.9 Cyprianus > Finn
 27.9 Kaino > Ali
 28.9 Lennart > Leonard, Lennart

Muutokset suomenkielisessä almanakassa (jatk.):

- 30.9. Helge > Nousia
- 1.10. Ragnar > Valio
 2.10. Ludvik > Äänis
 3.10. Eevald > Raimo
 4.10. Frans > Mielo
 6.10. Bruuno > Raikas
 7.10. Birgitta > Pirkko
 10.10. Josefiina > Aleks
 11.10. Otso, Björn > Ohto, Otso
 12.10. Valfrid > Aarre
 13.10. Ebba > Taina
 15.10. Helvi > Helvi, Heta
 16.10. Sirkka, Saga > Sirkka
 17.10. Aleksandra > Saini
 18.10. Luukas, Lucina > Säde
 20.10. Kasper > Kauno
 21.10. Birger > Ponteva
 24.10. Fjalar > Pasi
 25.10. Hilda > Sointu
 26.10. Amanda > Manta
 27.10. Hellin > Hellä, Helli
 29.10. Alfred > Urmas
 30.10. Kustaava > Eila
 31.10. Artturi > Artturi, Arto
- 2.11. Topias > Topi
 3.11. Erland > Terho
 5.11. Malakias > Reima
 7.11. Eugen > Taisto
 9.11. Teodor > Teuvo
 10.11. Martin Luther > Martti
 11.11. Martti > Anja

Ändringar in den svenskspråkiga almanackan (forts.):

- 30.9 Helge > Halvdan
- 5.10 Ingrid > Ingrid, Inger
 7.10 Birgitta > Birgitta, Brita
 8.10 Hilja > Ellida
 9.10 Ilona > Vega
 10.10 Josefina > Alexis
 11.10 Björn, Otso > Björn
 13.10 Ebba > Ebbe, Ebba
 15.10 Hedvig > Hedvig, Hedda
 16.10 Saga, Sirkka > Saga
 17.10 Alexandra > Vesta
 18.10 Lucina, Lukas > Stella
 19.10 Uljas > Odert
 20.10 Kasper > Börje, Börja
 22.10 Irja > Anita
 27.10 Hellin > Minna
 30.10 Gustava > Ada
- 5.11 Malakias > Kuno
 7.11 Eugen > Botvid
 8.11 Atos > Styrbjörn
 10.11 Martin Luther > Martin, Mårten
 11.11 Mårten > Nina, Ninni

Muutokset suomenkielisessä almanakassa (jatk.):

- 12.11. Konrad > Kyrö
- 13.11. Kristian > Ano
- 14.11. Oihonna > Iiris
- 15.11. Leopold > Leimu
- 16.11. Aarne > Aarne, Aarni
- 17.11. Eino > Einari, Eino
- 18.11. Maks > Jousia
- 19.11. Aili > Aili, Aila
- 22.11. Cecilia > Silja
- 23.11. Klemetti > Ismo
- 25.11. Katri > Katri, Kaarina
- 26.11. Dagmar > Sisko
- 27.11. Astrid > Hilikka
- 28.11. Steen > Sorjo
- 30.11. Antti > Antti, Antero

- 2.12. Beata > Anelma
- 4.12. Barbara > Airi, Aira
- 7.12. Agaton > Sampsa
- 9.12. Anna > Anna, Annikki
- 10.12. Juudit > Ihanelma
- 13.12. Lucia > Seija
- 16.12. Adele > Auli, Aulikki
- 18.12. Abraham > Aapo
- 19.12. Iisakki > Iisakki, Iikka
- 20.12. Israel > Kerkko
- 21.12. Tuomas > Tuomas, Tuomo
- 27.12. Joh. Evank. > Hannu
- 29.12. Rauha, Frida > Rauha
- 30.12. Taavetti > Taavetti, Taavi
- 31.12. Sylvester > Sylvester, Silvo

Ändringar in den svenskspråkiga almanackan (forts.):

- 14.11 Oihonna > Iris
- 19.11 Aili > Saida, Seidi
- 23.11 Klemens > Yngve
- 24.11 Lempi > Siv
- 25.11 Katarina > Katarina, Karin
- 27.11 Astrid > Astrid, Estrid
- 29.11 Aimo > Edgar

- 3.12 Vellamo > Urda
- 4.12 Barbro > Barbara, Barbro
- 7.12 Agaton > Agaton, Agata
- 8.12 Kyllikki > Magnhild
- 12.12 Tuovi > Ragnborg
- 14.12 Jouko > Ove
- 15.12 Heimo > Sverker
- 20.12 Israel > Torkel
- 27.12 Joh. Evang. > Hans
- 29.12 Frida, Rauha > Frida

Kansanvalistusseuran kalenteri 1929
(Otava 1928)

Nimipäivistä.

Wuoden 1929 alkaessa tapahtuva perinpohjainen muutos almanakkamme nimistössä antaa aihetta lyhyesti tarkastaa suomalaisen kalenterinimistömme tähänastisia vaiheita.

Nimipäivät ovat kuten tunnettua kehittyneet kato- lisen kirkon pyhimysjuhlista. Pyhimyksen kuolinpäivää vietettiin varhaiskristillisestä ajasta lähtien erikoisin kirkollisin juhlamenoin ja sitä alettiin kutsua pal- votun henkilön nimellä. Lapsille ruvettiin kasteessa säännöllisesti antamaan jonkun pyhimyksen nimi, vaikka vastakäännettyjen kansojen keskuudessa näi- den kristillisten nimien rinnalla käytettiin usein myös jotakin vanhaa pakanallista nimeä, — kuten menetteli- vät muinaiset suomalaisetkin. Pyhien henkilöiden luku kasvoi suunnattomasti vuosisatojen kuluessa, uusien kulttuurialueiden luodessa yhä uusia pyhimyksiä. Heidän muistopäivänsä rekisteröitiin vuosittain tarkasti nouda- tettaviksi pyhimyskalentereiksi, jotka eri maissa saat- toivat usein suurestikin erota toisistaan, aina sen mukaan, mitkä pyhimykset missäkin joutuivat palvonnan alai- siksi. Niinpä Suomen hiippakunnassa tässä suhteessa kehittyi oma traditsioni, joka eroaa esim. Ruotsin hiippakuntien pyhimyskalentereista ja osoittaa sen kehitystä tarkkaaville niitä kulttuurivaikutteita, joiden alaisena meidän maamme varhaisimpana kristillisenä aikanaan on ollut. Milloin kysymyksessä oli suurpyhi- mysten tahi muuten seudulla erikoista mainetta nautti- vien uskonsankarien juhlat, tuntui päivän vietto maallik-

kojenkin elämässä. Sellaiset päivät olivat lepopäiviä, ja kun tällaisille kirkkojuhille kertyi paljon kansaa, ruvettiin esim. seudun markkinat pitämään näinä päivinä. Siten meidän vanhimmat markkinapäivämme ovat säännöllisesti liittyneet suuriin kirkkopyhiin. Korkeita pyhimysjuhlia, jolloin työnteko olisi ollut kiellettyä, oli meillä Suomessa tavallisten pyhäpäivien lisäksi muutama kymmen. Pienempiarvoisia pyhäpäiviä vietettiin vain hengellisen säädyn keskuudessa, mutta niitäkään ei riittänyt läheskään kaikille vuodenväleille. Keskimäärin noin joka toinen päivä suomalaisessa katolisessa pyhimyskalenterissa oli nimeä vailla.

Pyhimyspäivät vaikuttivat maallikkojen jokapäiväiseen elämään myös sillä tavalla, että niiden mukaan määrättiin aika. Oli sängen harvinaista meillä keskiaikana käyttää sellaista ajan määräästä kuin esim. 22 päivänä lokakuuta, vaan säännöllisesti kirjoitettiin esim. Mikonpäivän aattona, Eerikinpäivän jälkeisenä tiistaina, j. n. e., kuukautta ollenkaan mainitsematta. Tällainen päivämääräys tietenkin vaati aikalaisilta tarkkaa kalenterin muistamista.

Uskonpuhdistuksen mukana pyhimyspalvelonta lakkaa ja kalenterin juhlapäivät alkavat menettää vanhan merkityksensä kirkollisessa elämässä; myös ruvetaan suorittamaan ajanmääräys nykyiseen tapaan kuukauden päivien mukaan. Tosin suuremmat pyhäinjuhlit edelleenkin säilyttävät sijansa merkkipäivinä kansan elämässä — ja osaksihan niillä se on vieläkin jäljellä —, mutta se kehitys oli alkanut, joka muutti hartaudella vietetyt pyhimysjuhlit nykyajan nimipäiviksi, keskeisenä merkityksenään kait kahvikekkerit.

Ensimmäisen suomenkielisen kalenterin nimistöineen painatti v. 1544 Mikael Agricola Rucouskiriansa alkuun. Se on luonteeltaan oikeastaan vielä katolinen pyhimyskalenteri, ei nimipäiväluettelo; siinä on noin 210 päivää merkitty jonkun pyhimyksen muistopäiväksi. Kun

sata vuotta sen jälkeen, v. 1646, Uudenkirkon kappalainen Jonas Raumannus julkaisi suomenkielisen kirkkokäsikirjansa (Manuale Finnicum), oli sen kalenterissa vain n. 120 päivän kohdalla nimimerkinnät, suurin osa päivistä oli siis tyhjiä. Sama on asian laita seuraavissakin suomalaisiin hartauskirjoihin liittyvissä kalentereissa vuotta 1685 myöten. Niiden nimipäivät olivat edelleenkin miltei yksinomaan vanhan katolisen pyhimyskalenterimme perintöä: Marian, apostolien, muinaiskristillisten marttyyrien, pohjoismaisten ja eräiden eteläisempien pyhimysten päiviä, jotka muuten edelleenkin olivat säilyttäneet vanhat totunnaiset ajankoh-
tansa.

Vasta vuoden 1685 jälkeen on suomalaisissa kalentereissa nimimerkinnät kaikkien vuoden päivien kohdalla. Uudet nimet on otettu etupäässä raamatullisen ja kirkkohistoriallisen nimistön piiristä, muunlaiset ovat ylen harvoja. Tämänluontoisena pysyy kalenterinimistöemme sitten suurin piirtein pari sataa vuotta.

Vuonna 1705 painettiin ensi kerran suomenkielellä varsinainen almanakka, mikäli käytämme almanakkanimitystä sen nykyisessä merkityksessä ja nimitämme kalenteriksi virsi- ja rukouskirjojen y. m. s. alkuliitteenä olevaa ajantietoa. Niin pian kuin isonvihan aikuiset olosuhteet sallivat, ruvettiin niitä julkaisemaan suomeksi vuosittain. Aluksi niitä toimittivat Turun Akatemian professorit, mutta vuonna 1748 almanakkojen painatus Ruotsi-Suomessa annettiin Ruotsin Tiedekatemian yksinoikeudeksi. Suomeen nähden siirtyi oikeus v. 1809 Turun Akatemialle ja sittemmin Helsingin Yliopistolle, jolla se vieläkin on ja joka myös päättää almanakkamme nimistöä.

Suomalaisten almanakkojen nimistön kehitystä seurattaessa kiintyy huomio siihen, että varhaisempien kalentierimme (1544—1685) nimet yleensä olivat suomalaisempia kuin seuraavan kahden vuosisadan aikaisissa

almanakoissa. Edellisissä tapamme esim. seuraavat kansanomaiset nimimuodot: Aunis ja Aunei, Caarlei, Aaca, Toratei, Lasticka, Rasi, Yrjänä, Urboi, Eskeli, Tyni ja Olevi, kun myöhemmissä almanakoissa vastaavissa kohdin on Agneta, Carl, Agatha, Dorothea, Scholastica, Erasmus, Georg, Urbanus, Eskil, Antonius ja Olof. Virallinen suomenkielinen almanakkamme säilytti ruotsalaiset nimimuodot, kuten Karl, Erik, Gustaf, Jacob, j. n. e. aina niin pitkälle kuin vuoteen 1890, jolloin jo toki saadaan Kaarle, Erkki, Kustaa, Jaakko, j. n. e. Mainittava on kuitenkin, että Kansanvalistusseura kalentereissaan — niitähän on ilmestynyt vuodesta 1881 — on käyttänyt kansanomaisia nimimuotoja ja myös korvannut silloista kovin epäsuomalaiselta kuulostavaa nimistöä puhtaasti suomalaisilla nimillä, osoittaen näin tietä virallisen almanakkamme suomalaistumiselle. Viime vuosisadan lopulla herää laajalti harrastusta puhtaasti suomalaisten ristimänimien antamiseen, merkinä kansallisen ajattelutavan voimistumisesta; harrastusta varmaan osaltaan edisti kaunokirjallisuutemme koteutuva suomalainen nimiaines, kenties myös vaikutukset A. V. Forsmanin (Koskimiehen) viehättävästä tutkimuksesta muinaissuomalaisesta nimistöstä. Joka tapauksessa alkoi ristimänimistömme vapautua siitä raskaasta heprealais-kreikkalais-latinalais-saksalais-ruotsalaisesta asusta, mikä sitä on rasittanut.

Kehityksen seurauksena on ollut, että Helsingin Yliopisto on useamman kerran saanut uudistaa almanakan nimistöä. Viimeinen ja perinpohjaisin muutos on se, joka tulee voimaan v:n 1929 alusta.

Nyt tapahtuneessa korjauksessa noudatetuista näkökohdista huomataan seuraavaa. Aluksikin on suomalainen ja ruotsalainen almanakka kokonaan eroitettu toisistaan nimien suhteen. Siten on molempain nimistö saatu rikkaammiksi ja yhtenäisemmiksi. Edelleen on tilan voittamiseksi menetelty siten, että samasta varta-

lostasta johtuneita miehen- ja naisennimiä on viety yhdelle päivälle, niin esim. Aukusti ja Augusta ($7/1$), Julius ja Julia ($16/2$) saavat yhteisen nimipäivän. Suurmiestemme Runebergin, Lönnrotin, Snellmanin ja Kiven muistoa on haluttu kunnioittaa antamalla heidän syntymäpäivilleen heidän ristimänimensä: $5/2$ Juhana Ludvig, $9/4$ Eljas, $12/5$ Juhana Vilhelm ja $10/10$ Aleks. Vanhoja, epätavallisiksi jääneitä pyhimysten nimiä on suurempi määrä jätetty pois, kuten vertailu pian osoittaa; siinä on kieltämättä joskus leikattu poikki ehkä jo 800-vuotinen suomalainen kalenteritraditsioni. Useat vierasperäiset nimet, jotka kansan käytössä ovat saaneet suomalaistuneen muodon, ovat otetut almanakkaan tässä asussa; niin esim. $7/2$ Riku (Rikhard), $12/3$ Reko (Gregorius), $18/3$ Eetu (Edvard), $21/4$ Pertti (Albert), $7/6$ Roope (Robert), $20/7$ Marketta (Margareta), $7/10$ Pirkko (Birgitta), $22/11$ Silja (Cecilia). Poistettujen epäsuomalaisten nimien tilalle on, mikäli mahdollista, otettu kotimaisia. Näiden valinnassa on koetettu pitää silmällä m. m., että nimi merkitykseltään on hyväksyttävä, ei esim. liian hentomielinen tai imelä; että se muodoltaan helposti sopeutuu käytäntöön, niin että esim. sananvartalo ei taivutettaessa muutu; että se soinnultaan on miellyttävä. Yleensä on puollettu nimiä, joita on voitu todeta jo käytettävän. Tällaiset lisät ovat usein muinaissuomalaista perua, kuten nuo komeakaikuiset -ia loppuiset, jotka kaikki ovat pojan-nimiä: Rautia, Tornia, Nousia j. n. e. (Huomauttaa sopinee, että -ikki loppuiset Nyyrikkiä lukuunottamatta ovat tytön nimiä.)

Monesti lienee vaikeata, jopa mahdotontakin sanoa, mitä vanhat suomalaiset nimet ovat alkuaan tarkoittaneet. Niiden merkitys on kielen tajunnasta ja tutkijainkin tiedosta hävinnyt, kuten epälukuisien muinaissuomalaisten paikannimienkin.

Usein saattaa erehtyä äänteellisen asun vuoksi pitä-

mään puhtaasti suomalaisena nimeä, joka on lainattu kieleemme. Niinpä tuntunee meistä varsin kotoiselta nimeltä Esko, mikä kuitenkin on muodostus Eskilistä, joka keskiajalla tuli Ruotsissa käytäntöön englantilais-syntyisen lähetyssaarnajan nimen mukaan.

Nimet vaeltavat muiden kulttuurilainojen tavoin kansalta toiselle. Kun ne äänteellisesti ovat mukautuneet uuteen ympäristöönsä, on niillä pian samat kotipaikkaoikeudet kuin vanhemmalla nimivarastolla. Luonnollisesti kuitenkin nykyaikainen kulttuurikansa ensi sijassa vaalii omaa alkuperäistä nimitystään, milloin sellaista on. Ei ole suotta myöskin kansallisen nimityksen laadussa, runsaudessa ja voimassa tahdottu nähdä erästä kansan henkisen ominaisarvon ilmentäjää.

Aarno Malin.

KORVEN UNI.

*Kuule, huuhkainhongat
huokaa kauhuissaan.
Katso, Kalman longat
mataa yllä maan.*

*Korven lintu jää se
kuusen kaihtimeen.
Pilvestä ei pääse
päivä säteineen.*

*Yllä suur on suru,
tuskaa tuuli soi. —
Mulla onnen muru!
Korpi unelmoi.*

*Naavaparta kelo
uupuu unehneen
muistain, ett' on elo
iankaikkinen,*

*että onnen taruun
aamu valkenee:
viljavaan ja karuun
päivä säteilee.*

Oskari Kuitunen.

Kansansivistystyön äänenkannattajat

Kansanvalistus- ja Kirjastolehti

vapaan sivistystyön yhteinen johtava aikakauskirja, jossa m. m. arvostellaan kaikki ilmestyvä kirjallisuus tuoreeltaan. Julkaisevat Kansanvalistusseura ja Suomen Kirjastoseura. 8 suurta kuvitettua numeroa, hinta 25 mk.

★

Opintotoveri

nuorison itsekasvatusta ja opistoharrastuksia ohjaava lehti, joka erityisesti on opintokerhojen ja kirjeopiston oppilaiden äänenkannattaja ja yhdysside. Julkaisee Valistusjärjestöjen Opintotoimikunta. 8 kuvitettua numeroa, hinta 12 mk.

★

Tilattavissa kaikista postipaikoista, kirja-asioimistoista ja suoraan kustantajalta

KANSANVALISTUSSEURA
HELSINKI